

Výtvářná výchova v MŠ

Autorkami metodického materiálu jsou Tereza Veitová, Kateřina Maděrová, DiS.,
Mgr. Světlana Macková a Petra Dostálková.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obsahem tohoto materiálu jsou metodické přípravy 9 vzdělávacích programů pro realizaci netradiční výtvarné výchovy u dětí v mateřské škole. Metodický materiál byl vytvořen v rámci projektu **Už vím jak** (CZ.1.07/1.3.00/48.0007), který jsme realizovali díky spolufinancování Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky v období od července 2014 do června 2015.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obsah:

Malba jinak

Mýdlohraní

Grafické techniky

Pletení z různých materiálů

Keramika pro školky

Zdobení textilu

Plstění ovčího rouna

Co si vyrobím, to si sním

Papír dvakrát jinak

Všech devět částí tohoto metodického materiálu se zaměřují na posílení technických dovedností u pedagogů v mateřských školách tak, aby mohli rozšířit a zpestřit nabídku činností, kterým se s dětmi věnují. Připravujeme se tak na měnící se potřeby vzdělávaných dětí v souvislosti s vývojem celé společnosti - zřetelně se snižuje zájem dětí o technické obory, z rodin mizí tradiční rukodělné činnosti i výtvarné techniky využívající běžně dostupné materiály. Tuto vznikající mezeru alespoň částečně může zaplňovat předškolní vzdělávání.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Malba jinak

Technika malby je jedním z velmi oblíbených vyjadřovacích prostředků pro předškolní děti. Děti se rády výtvarně vyjadřují k zadaným tématům, která souvisí s ročním cyklem, s událostmi, které zažily ve školce i v rodině, rády kreslí předměty, které se jim líbí a které je zajímají. Mnoho dětí tvoří s oblibou volné kresby jen podle své fantazie.

Malbu je možné pojmout i netradičně, seznámíme se se dvěma inovativními přístupy:

1. Artefiletika

Jedná se o reflektivní, tvořivé a zážitkové pojetí vzdělávání, které vychází z umění a expresivních kulturních projevů (výtvarných, dramatických, hudebních apod.) a směřuje k poznávání i sebepoznávání prostřednictvím reflektivního dialogu a zážitků z expresivní tvorby nebo vnímání umění.

Praktická ukázka (inspirace z knížky *Dívej se, tvoř a povídej!* od autorů Slavíková, Slavík, Eliášová, vydal Portál v roce 2007)

Pomůcky: papíry velikosti A4, velký formát čtvrtky nebo balicí papír, štětce, barvy vodové či akvarelové, kalíšky na vodu

Postup:

1. fáze – barevná imaginace

- děti mají předem připraveny čtvrtky formátu A4 a barvy
- všichni se položí pohodlně a uvolněně na koberec, zavřou oči a poslouchají hlas paní učitelky. Ta vypráví příběh, děti se soustředí na své představy vyvolané imaginací:

„Je letní odpoledne, slunce příjemně hřeje. Sedíte pod modrým nebem na okraji velké zelené louky. Dívejte se do zelené trávy před vámi. V dálce zahlédnete jasně červenou skvrnu. Blížíte se k ní, je to vlčí mák Červená barva se postupně zvětšuje, jakoby byste se do ní ponořily. Červeně postupně tmavne a mění se do fialové. Fialová se rozlévá před vámi jako vodní hladina. Pozvolna přibývá modré barvy. Modrá hladina tmavne do švestkové modři, jako by se stmívalo. Kdesi hluboko v modré se objevil světlý bod. Postupně se zvětšuje, vystupuje na hladinu a mění se ve žlutý květ. Noříte se do žluté barvy. Na jejím okraji se objevují malé plochy zelené barvy. Přibývá jich a mění se v malé žluté květy – a pampelišky. Díváte se na velkou zelenou louku plnou pampelišek, nad ní je jasné modré nebe.....“

Postupně se budete vracet zpátky, budu pomalu počítat od 10 do 1, potom otevřete oči...“

- děti se protáhnou a přejdou k připraveným čtvrtkám a barvám, kterými vyjadřují své dojmy z imaginace, všichni malují v klidu a vzájemně se neruší.

2. fáze – setkávání prostřednictvím malby

- po individuální práci následuje barevné setkávání ve skupinách (max. 6 dětí)
- skupina má společný arch papíru (ideálně velikost A1)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- dříve pomalované čtvrtky dětí umístí asi jednou třetinou plochy na společný arch papíru, učitelka pak jednotlivé čtvrtky přilepí nebo přicvakne k archu papíru, aby se neposunovaly.
- nakonec si všichni vyslechnou pravidla barevného setkávání (při malování pokračujete ve vašem obrázku dál na společný papír. Všichni společně pomalujete celou plochu. Při práci si nepovídáte. Nelibost nebo radost dejte najevo jen mručením, smíchem apod. Záleží na vás, kde a s kým se na společné ploše papíru setkáte....
- po dokončení práce položí dítě štětec a čeká na svém místě, dokud nedomalují i ostatní

3. fáze – reflexe

- Co jsi zažil/a při toulání mezi barvami se zavřenýma očima a co při společném malování?

Vše ukaž přímo na obrázku a vysvětli.

- Maloval/a jsi raději o samotě, nebo se skupinou a proč?

<http://artefiletika.kvk.zcu.cz/clanky/9-napadnik/124-barevne-setkavani>

2. Dripping

Tuto techniku (tzv. lití barev na plátno) používal Jackson Pollock. Jeho je dramatické výrazové umění, které je řazeno do abstraktního expresionismu poloviny 20. století v USA. J. Pollock položil plátno na zem a nechal na něj kapat barvu ze štětce nebo přímo z plechovky. Tato technika se stala principem, který umožňoval přímý přenos malířské akce a do malířství tak byla definitivně zavedena „řízená náhoda“.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Praktická ukázka (přesný postup napínání a šepsování plátna je uveden např. v Encyklopedii výtvarných technik a materiálů od Raye Smitha, vydalo nakladatelství Slovart v Praze v roce 2000)

Potřeby na přípravu rámu: blindrámy (dají se koupit ve výtvarných potřebách, v lepších papírnictvích či na internetu, dělají se různé velikosti), plátno (bavlněné, lněné nebo mix bavlny a lnu), nůžky, kladivo, nastřelovací či sponkováč, Latex, velký plochý štětec

Blindrámy - <http://www.obrazy-dekorace-interier.cz/produkt.php?p=NPVD02>

Postup:

1. Vytvoření rámu - 4 ks blindrámu velikosti, kterou jsme si vybrali, spojíme k sobě. Dají se snadno zasunout a potom kladívkem přiklepnout. Vznikne nám připravený čtverec nebo obdélník pro napnutí plátna.

<http://vytvarnepotreby.zlinsko.com/4848-blind-ramy/>

2. Připevnění plátna - Tento rám položíme na kus plátna a vystříháme plátno tak, aby kolem zbyl okraj asi tak 10 cm dlouhý. Dáme si pozor, abychom připravený dřevěný rám měli položený tou stranou, kde je výstupek, tzv. zakulacená strana. Vezmeme si nastřelovací pistoli. Plátno přehneme tak, aby se nepáralo a nevyběžaly z něj nitě. Napínání plátna začínáme od středu (určete si středy laťky) a vždy protilehlé laťky. Od středu postupujeme sponkami směrem ke krajům.

<http://www.napinaci-ramy.cz/>

Plátno napínáme rukou nebo napínacími kleštěmi, vždy s ohledem na to, abychom plátno vypnuli, ale neprotrhnuli. Roh plátna bývá pro začátečníky oříškem, ale věřte, krásně se Vám to časem zautomatizuje. Každý si najde svůj způsob, jak rožek úhledně založit. Pro ještě lepší napnutí se dají použít kolíčky, které dostanete k blindrámu zdarma.

3. Šepsování – takto připravené plátno natřeme bílým Latexem (to je nejjednodušší forma šepsování. Použijeme široký a plochý štětec. První vrstvu natřeme řidší barvou, zředěnou 1:2 s vodou. Po zaschnutí přetřeme plátno ještě jednou neředěným Latexem. Jakmile zaschne i druhá vrstva, je plátno připravené k malbě.

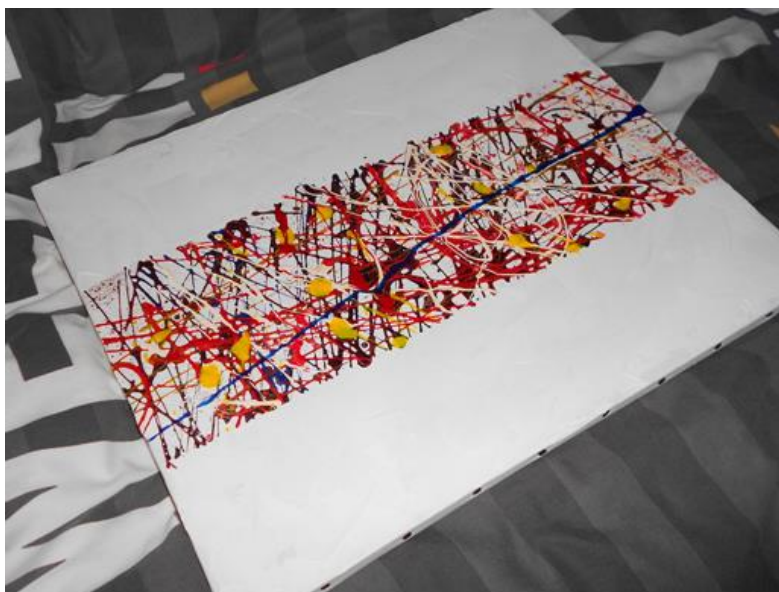
4. Dripping

Potřeby pro dripping: malířské barvy, špachtle, štětce, igelitové folie, podložky různých velikostí i materiálů určené na malbu

Tuto aktivitu s dětmi provádíme nejlépe venku, kde nevadí, že bude vše umazané od barev. V místnosti je nutné připravit prostor, kde se bude pracovat. Na zem rozložíme igelitové plachty a na ně rozložíme připravená plátna, různé velikosti papíru či jiné podložky, kam děti potom lijí a cákají barvu. Jiné zasahování do obrazu není možné, barvu neroztíráme ani nemalujeme.

Varianta pro malé děti by mohla být nahrazena malbou kuličkami, kdy efekt a práce náhody jsou podobné. Děti mají každý svou krabici (možno různé velikosti). Na dně této krabice je nalepený bílý papír. Na ten nanese barvy, které neroztíráme, pouze vymáčkneme z tuby a necháme být. Potom do krabice vložíme několik skleněných kuliček. Dítě celou krabicí s kuličkami začne pohybovat. Kuličky svým pohybem namalují krásné umělecké dílko.

<http://jemura42.deviantart.com/art/Acrylic-dripping-348070514>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Mýdlohraní

Mytí rukou je bezpochyby základní hygienický návyk, který by si mělo každé dítě osvojit. Tato mnohokrát za den připomínaná činnost ale nemusí být z pohledu dětí pouhým zdržováním od hraní či jídla, může se stát zábavou, když je s mýdlem seznámíme blíže. Platí, že pokud si něco užitečného samy vyrobí, popřípadě pochopí, jak co funguje, budou mít o věc větší zájem, než kdybychom je pouze poučovali. Během výroby navíc uplatní děti svoji fantazii, procvičí jemnou motoriku a zopakují si znalost barev (popřípadě se naučí zákonitosti jejich míchání).

Tento a všechny další obrázky jsou z <http://www.mydlohrani.cz/>

Zajímavé informace o mýdle

Co je mýdlo a jak vzniká?

Mýdlo je směs organických látek v pevné nebo kapalné podobě, působící jako anionický tenzid. Je to tedy látka, hromadící se ve fázovém rozhraní a snižující povrchové napětí vodných roztoků. Paradoxní je, že voda sama o sobě „nevlhčí“. A tak mýdlo je smáčedlo, které dopomáhá vodě k tomu, aby se pouze neshluchovala v podobě kapiček na povrchu pokožky. Mýdlo tyto kapičky efektivně narušuje. Voda se tak dostane i do hlubokých pórů a samotné mýdlo se nabalí kolem zrněk špíny, uzavře je v sobě a umožní vodu spláchnout.

Mýdlo v historii (zpracováno podle <http://www.mydlohrani.cz/mydlohrani/6-O-MYDLECH/2-Historie-mydla>)

Babyloňané

Během vykopávek v Babylonu byl nalezen nejstarší známý důkaz o výrobě mýdla. Recept pochází z doby 2800 let př. Kr. Návod na přípravu mýdla byl objeven na hliněných tabulkách, kde bylo uvedeno, že se musí smíchat voda, louh a kassiový olej. Babyloňané však mýdlo nepoužívali jako hygienický prostředek, nýbrž jako prostředek k urychlení hojení ran.

Řekové

Řecko má svoji vlastní legendu o vzniku mýdla. Legenda praví, že se na ostrově Lesbos přihodila významná událost. Na jedné ostrovní skále stával chrám, na jehož obětních hranicích byla zpopelňována zvířata k uctění olympských bohů. Kolem obětiště se po čase začaly hromadit vrstvy smíchaného tuku z obětních zvířat se zbytky ohořelého dřeva. Když přšelo, stékala tato žlutozelená hmota do řeky k úpatí hory, kam chodily domorodé ženy prát prádlo. Ty přišly na to, že, když je voda žlutozeleně zbarvená, prádlo se jim pere lépe a je skutečně čistější.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Arabové

Arabové, velmi chytrí chemici, jako první vyráběli mýdla za pomoci hydroxidu sodného. Arabská mýdla byla parfémovaná a dokonce i barevná. Arabové využili svých znalostí a orientovali se i na výrobu mýdla tekutého a speciálního mýdla na holení. Svě produkty tehdy vyváželi do celého Orientu a Evropy.

V 16. století se pak výroby mýdla ujímá i Francie. Velkým střediskem produkce se tehdy stala Marseille, kde se vyrábělo bělené a parfémované kusové i tekuté mýdlo prvotřídní kvality. Dodnes je tento druh mýdel označován jako "marseilleská mýdla". O výrobu mýdla se pokoušely i severní státy jako Anglie, Nizozemsko a severní Francie. Tyto používaly při výrobě místo olivového oleje rybí tuk, a tak kvalita takto vyprodukovaných mýdel byla poněkud horší.

V Čechách se doposud neznámé řemeslo „mydlářství“ rozvinulo až za vlády Lucemburků. V Praze roku 1464 byl založen cech mydlářů. O velkovýrobu mýdla v 19. století se postarali otec a syn Schichtovi. Georg Schicht zahájil výrobu mýdla ve svém malém domku v roce 1848. Již v roce 1867 mýdlem zásoboval celé severní Čechy. V roce 1882 se jeden z jeho synů, Johann Schicht, rozhodl, že vybuduje továrnu na výrobu mýdla. Tato novosedlická „mýdlová výroba“ se ještě před 1. světovou válkou stala největší továrnou na zpracování tuků v kontinentální Evropě. Po druhé světové válce byla rodina Schichtů odsunuta a celé jejich "mýdlové bohatství" bylo zestátněno. Dnes je tehdejší továrna známá jako společnost na zpracování olejin, Setuza.

Motivace pro děti

Dětem můžeme téma mýdla a jeho využití i výroby dokreslit např. básničkou Mydlínek od Josefa Hanzlíka:

V domku u řeky bydlí Mydlínek.
To je ten, co je celý z mydlinek.

Sotva ráno vstane, dá si k snídani
jemně nastrouhané mýdlo na praní.

K obědu si dává samá lehčí jídla:
napěněnou kaši z holicího mýdla,
po obědě moučník z bílé prací sody.
Zapíjí to vědrem čerstvé říční vody.

Mydlínek je pašák, ten i do vánoček
sype místo cukru hrst mýdlových vloček.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jak se potom divit, že jak duha září,
když si po celý rok takhle mydlinkaří?

Další možností je vyprávění pohádky Jak pejsek a kočička myli podlahu. Můžeme si zahrát i tuto jednoduchou hru: Kluk Toník běhal celé dopoledne venku, hrál si se psem a na písku, došel mamince pro rohlíky, navštívil nemocného kamaráda Pepíka. Měl toho tolik na práci, že ani nestihl svačinu. Když v poledne přišel domů na oběd, měl už velikánský hlad. Už už se vrhal k prostřenému stolu, když si vzpomněl, že nesmí ještě zapomenout... (děti na co?...umýt si ruce!) Pomůžeme mu?

- několik dětí ve skupině vybereme jako mýdlové bubliny, ostatní děti jsou bacily
- proběhne hra na honěnou
- koho se „mýdlo“ dotkne, lehne si na zem
- když všechny bacily padnou, hra končí

Výroba mýdla – odlévání mýdel do formy

Pomůcky: mýdlovou hmotu (mléčně bílou a transparentní), barvy do mýdla, vůně (parfém do kosmetiky, přírodní silice), formy (silikonové nebo plastové), sušené bylinky, kokos, třpytky, atd. podle naší fantazie, nádobky na rozpouštění hmoty (nejlépe menší průsvitné plastové hrnečky s hubičkou a ouškem), mikrovlnnou troubu (hmotu lze rozpouštět také ve vodní lázni v zavařovacích sklenicích, ale zde je vyšší riziko opaření a hůře se mýdlo ze sklenic přelévá), nůž, něco na zamíchání (např. špejle, brčko)

Postup:

1. přiměřené množství hmoty nakrájíme na menší kousky cca 1,5x1,5cm, vsypeme do hrnečku a dáme rozpouštět do mikrovlnné trouby (ohřev na snížený výkon, pravidelně asi po 10ti vteřinách kontrolujeme, aby hmota nepřetekla, promícháváme)
2. rozpuštěnou hmotu libovolně obarvíme a ovoníme (obojí dávkuje po kapkách), popř. doplníme bylinkami či sušenými květy
3. vlijeme do zvolených forem a necháme zatuhnout (lze i v lednici)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4. Další varianty:

- pokud chceme mýdlo pruhované, musí být spodní vrstva před naléváním další vždy ztuhlá
- hmotu lze nalít do větší formy a ztuhlý blok pak krájet na plátky (tady vypadají efektně např. zalité spirály – nastrouhané škrabkou na brambory)
- menší odlité mýdlové tvary nebo nakrájené barevné kousky můžeme použít jako základ k vyrobení většího mýdla (pro výsledné mýdlo volíme hladší jednodušší tvar – kostka, ovál - do této formy vložíme předem odlité mýdélko a zalijeme transparentní hmotou
- hotové mýdlo vhodně zabalíme např. do vlastnoručně vyrobené papírové krabičky, nebo úplně postačí celofánový sáček a stužka či lýko na zavázání, můžeme doplnit kartičkou s věnováním

Upotřebení zbytků kupovaných mýdel: mýdlové koule s bylinkami, vlačování hmoty do formy

Pomůcky: zbytky mýdel, sušené bylinky, formy (pevnější plastové), popř. barva do mýdla, struhadlo

Postup:

1. mýdlo nastrouháme na hrubém struhadle a vsypeme do mísy
2. přidáme bylinky a trochu (po lžících!) horké vody a hněteme v kompaktní hmotu
3. okamžitě (zatepla) vlačujeme do formy nebo vytvoříme hladkou kouli a necháme ztuhnout

Výroba vlastního tekutého mýdla, možnosti barvení

Pomůcky: mýdlo (100g jakéhokoli kupovaného oblíbené vůně), glycerín (asi 20ml), barva do mýdla (nemusí být), struhadlo, hrnec (alespoň na 5l), dávkovač na mýdlo, papírová popiska či etiketa, stužka na ozdobu

Postup:

1. mýdlo nastrouháme na hrubém struhadle a vsypeme do hrnce

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. přidáme 2 lžice glycerínu a 3,5l teplé vody
3. dáme na sporák a na mírném plamenu mícháme do rozpuštění
4. necháme do druhého dne odpočívat, hmota zhoustne
5. druhý den rozmixujeme ponorným mixérem popř. ještě doředíme studenou vodou na požadovanou hustotu, můžeme dobarvit
6. nalijeme do dávkovačů, nalepíme etiketu nebo přivážeme kartičku s věnováním či popisem druhu mýdla, dozdobíme stužkou

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grafické techniky

Grafické techniky jsou zajímavou výtvarnou technikou, která by mohla být zařazena do běžně používaných metod v mateřských školách. Učitelům i dětem se ale mohou jevit jako složité. Existují však techniky, které jsou vhodné i pro předškolní děti a pomohou jim následně lépe pochopit složitější grafické techniky. Zjistí, že se není čeho bát, neboť grafické techniky kromě spousty zábavy, zajímavých výsledných produktů a možnosti jednoduchého namnožení tisků jsou také skvělým prostředkem pro rozvoj logického myšlení. Pro děti předškolního věku navíc představují něco jako kouzlo – výsledek je vždy překvapí.

Monotyp

Monotyp neboli technika jednoho tisku. Každý otisk v tomto případě je originál. Tato technika patří do technik tisku z plochy. Což zjednodušeně řečeno znamená, že plocha, kterou nakreslíme na matici, bude celá přenesena na papír.

Pro všechny typy monotypu je vhodnější tisknout v lisu, který zaručuje větší tlak, a tedy i větší kontrast linií a ploch. Pokud nemáme k dispozici lis, je možné tuto techniku provést i s válečkem.

Monotyp je v podstatě taková hra s barvou na skle a na papíře.

<http://mistoprozivot.cz/index.php?id=3330>

Pomůcky: skleněné desky, válečky, tiskařská barva, slabší listy papíru, tužky

Postup: Děti mají skleněné desky, na které válečkem nanosou tiskařskou barvu. Barvy lze míchat a různě propojovat. Na takto naválenou barvu se položí slabší list papíru, který se na sklo s barvou jakoby přilepí. Děti tužkou kreslí na papír. Až mají kresbu hotovou, papír se ze skla sejme a monotyp je hotový. Nechá se zaschnout.

Takto si s barvou na skle můžou děti různě hrát a vytvářet různé kreace a obměny. Stačí, když děti budou kreslit přímo na sklo s nanesenou barvou. Na takto připravené namalované sklo opět přiložíme papír. Sklo i s papírem projedeme lisem a obrázek je hotový.

Skleněnou desku lze nahradit plexisklem či průhlednou tvrdou folií.

www.lekti-ecriture.com/blogs/alamblog/index.php/post/2010/02/14/D%C3%A9finition-de-Monotype-%28Christian-Laoucou%29

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Gumotisk

Základem této techniky je linka klovatiny kreslená štětcem, dřívkem nebo perem. Zасhlá klovatina se dále zatírá tiskařskou nebo olejovou barvou. Po zaschnutí této barvy se zaschlá klovatina odplavuje pod proudem tekoucí vody. Při této technice není potřeba tiskařský lis.

Pomůcky: tvrdší papíry, klovatina, barvy

Postup: Děti nanesou na tvrdší papír klovatinu. Mohou malovat různé náměty a nebo klovatinu pouze kapat.

<http://www.pro-radost.cz/fotogalerie/detail/119>

Klovatina se nechá uschnout. To trvá delší dobu, nejlépe do druhého dne. Po zaschnutí děti malují nebo vtírají barvy, lépe použít barvy, které nejsou vodou ředitelné, ty lépe drží a nevymývají se. Ředěním barvy terpentýnem je možné získat různé odstíny barvy. Nakonec se celý obrázek dá pod tekoucí vodu a klovatina se z obrázku vymyje. Na obrázku tedy zůstává pouze barva.

Škrábaný obrázek

Tato technika je obměnou obrázků, které děti vyškrabávají do voskovek přetřených tuší. Při této technice se však používá olejových pastelů. Proškrabáváním se do spodní vrstvy vzniká obrázek. Tato technika je dobrá na přípravu pro suchou jehlu, děti učí chápat jejímu principu.

Pomůcky: olejové pastely, papíry, něco ostrého na vyškrabávání

Postup: na hladký papír nanese se rovnoměrně vrstvu světlého tónu olejového pastelu. Přes celou plochu kresby ji překryjeme další vrstvou, tentokrát ale tmavého odstínu. Obrázek vyškrabáváme dlátkem, nebo například jenom propiskou, či hřebíkem zatlučeným do dřevěného držátka, který si snadno vyrobíme. Povrch je poddajný a pracuje se s ním velice lehce.

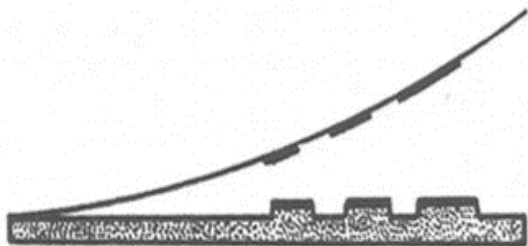
Tisk z výšky

Tisk z výšky je nejstarší technika přenosu barvy z tiskové desky na potiskovaný materiál. Tisková deska je opatřena vrstvou barvy pouze na vyvýšených místech, jako u razítka, a barva se z ní přenáší tlakem na papír. Proto se této technice říká tisk z výšky, jelikož barva se snímá z vyvýšeného povrchu formy.

Tato technika je nejvíce rozšířena v podobě knihtisku a gumotisku (flexografie). Touto technikou lze tisknout nejen písmo, ale i obrázky. Tisknouce místa musí být vždy vyvýšena nad místa a plochy netisknouce.

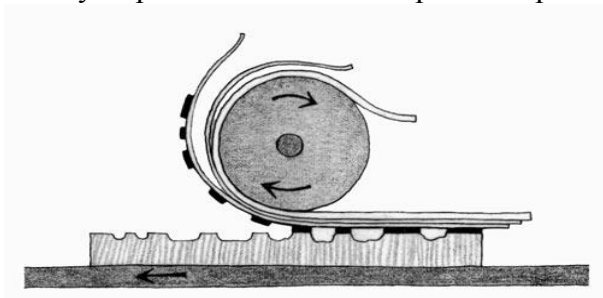
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Grafik po přenesení kresby na štoček, postupně pomocí různých druhů rýtek a dlátek odebrává materiál kolem kresby. Odebrané místo bude na výsledné grafice bílé. Na tento tisk není třeba tiskařského lisu.

Tisk lze provést na běžném knihařském lisu, nebo přiložit list papíru na štoček a papír přejet válečkem.

Štočky se při tomto druhu tisku příliš neopotřebovávají.

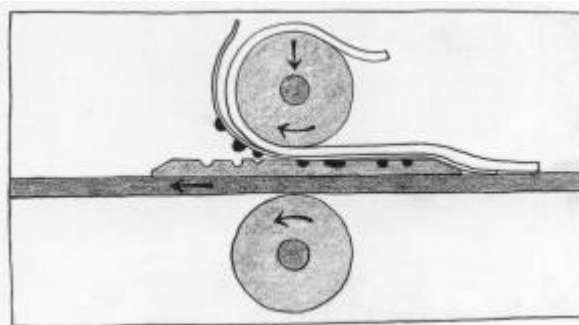
http://geo3.fsv.cvut.cz/vyuka/kapr/SP/2008_2009/popelkova_sediva/tiskzvysky.html

Tisk z hloubky

Při tisku z hloubky jsou linie či body kresby jsou mechanickým nebo chemickým způsobem vyhloubeny pod úroveň povrchu hladké kovové desky. Do takto vzniklých prohloubenin se vtírá hlubotisková barva, jež se naopak z ostatního povrchu desky stírá. Velkým tlakem tiskového stroje je papír při tisku vmáčknut do rýh v desce, odtud přejímá barvu.

Hlubotisková forma bývá nejčastěji provedena z měděné nebo zinkové desky, v některých případech lze užít i jiných kovů, jako je ocel, mosaz či hliník.

Některé techniky zpracování hlubotiskových forem jsou mědiryt, oceloryt, suchá jehla, různé druhy leptů.

http://www.graficketechniky.bluefile.cz/?page_id=29

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Linoryt

Je jednou ze základních technik tisku z výšky, který v moderní době nahradil dřevoryt a dřevořez, neboť příprava matrice je minimální a výsledek skoro totožný. Náklady na výrobu jsou také menší.

Pomůcky: kus linolea, černá fixa, dláta, tiskařská barva, váleček, tiskařský lis, staré noviny, filc

Postup:

1. Příprava matrice - Na připravený kus linolea, kterému říkáme matrice, nakreslíme silnější černou fixou obrázek, který budeme chtít tisknout. Je potřeba staré tvrdé linoleum, ne to, které se dnes běžně prodává. K dostání je výtvarných potřebách. Dláta začneme vyrývat prázdnou plochu. Na konečné matrici, která je připravena k tisku, by nám měla na linoleu zůstat pouze černá kresba.

Rydla určená pro techniku linorytu.

<http://netrpeliva.blogspot.cz/2012/10/linoryt.html>

2. Barvení - Na skleněné desce nebo tvrdší folii, vyválíme válečkem tiskařskou barvu. Poté válečkem, na kterém je naválená barva, přeneseme barvu na matrici a to tak, že válečkem přejdeme po linoleu několikrát v různých směrech, aby byla barva nanесena všude stejnoměrně.

3. Tisk - Takto připravenou matrici můžeme umístit na papír, který máme připravený v tiskařském lisu. A to v pořadí papír, matrice, staré noviny a filc. Celé projedeme nastaveným lisem. Po sejmutí filcu a starých novin je obrázek hotový. Tento postup můžeme opakovat do nekonečna. Matrice se skoro neopotřebovává. Vždy je potřeba nanést barvu znovu.

Váleček, tiskařská matrice a vytištěný obrázek

<http://www.bastafloza.cz/linoryt>

Varianta pro děti v mateřské škole

Místo linolea můžeme použít krabičku od fast food jídla. Ta je vyrobena z měkkého pěnového materiálu a dětem se do tohoto materiálu lépe škrábe, dokonce stačí přitlačit tužkou a obrázek

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

bude vyrytý.

Při klasickém postupu se doporučuje linoleum trochu nahřívat. Práci také ulehčí dobře nabroušená dláta.

Při práci s dlátý je potřeba děti seznámit s bezpečnostními pokyny při práci a je potřeba asistence paní učitelky.

Linoryt z fast food krabičky.

www.ceskatelevize.cz/porady/10120743066-sikulove/1813-tvorte-s-nami/1929-tisk-z-vysky/

Suchá jehla

Variace suché jehly: kresba přes kopírovací papír a na kovovou destičku z Pika nebo Jesenky.

Je to asi nejvíce vhodná technika z hloubky pro potřeby mateřských škol. Kovovou destičku nahradíme tvrdým plastem, který se dá koupit na internetu nebo ve firmách, kde tisknou velkoplošné reklamní plochy.

Pomůcky: kus plastu, ředidlo, rycí jehly, tiskařská barva, gáza, tiskařský lis, papíry, filc

Postup:

Připravený kus plastu odmastíme ředidlem. Můžeme začít vyrývat obrázek buď přímo bez šablony nebo si můžeme pod průhledný plast umístit již předkreslenou kresbu. Do plastu ryjeme jehlami, které jsou určeny přímo pro tuto techniku.

Když máme obrázek vyrytý, přistoupíme k tisku. Na matrici nanese barvu a to tak, že si na skleněnou podložku dáme trochu tiskařské barvy, namočíme do ní připravenou bílou gázou a

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

tou vtíráme do matrice barvu. Vtírání barvy provádíme krouživými pohyby tak dlouho, dokud není celá vyrytá kresba hezky viditelná.

Takto připravenou matici dáme do tiskařského lisu. Papír musí být před tím namočený, aby z něho nekapala voda, tak ho položíme mezi čisté suché ručníky nebo bavlněnou hadru a rukou vyrovnáme. Do lisu dáváme matici v pořadí: matrice, mokrý papír, filc.

Takto připravené, projedeme lisem a poté sejmeme papír z matrice.

Tento postup můžeme opakovat do nekonečna. Matrice se neopotřebovává. Před každým tiskem, je potřeba znovu nanést barvu na matici.

Vtírání barvy do kovové matrice a konečný tisk.

<http://www.bastaflorea.cz/hlubotisk>

Jehla, kterou pracujeme

<http://www.vytvarne-potreby-novak.cz/grafika-rydla-barvy-lina-valecky/sucha-jehla/sucha-jehla-jehla-ve-dreve-na-grafiku.html>

Varianta pro děti v mateřské škole:

Při práci s dětmi v mateřské škole můžeme také použít jednodušší variantu. Obrázek děti mohou prvně kreslit přes kopírovací papír, kde si mohou vyzkoušet hezky techniku kresby. Obměnou suché jehly může být také škrabací obrázek do olejového pastelu (viz výše) nebo děti místo matrice mohou použít recyklovaný obal od Píkaa nebo Jesenky. V tomto případě se obal rozstříhne dole i nahoře a vymyjeme. Vznikne nám čtverec nebo obdélník zlatavé barvy. Do tohoto kousku plechu děti mohou vyrývat kresbu třeba jenom propiskou. Plech je krásně

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

měkký a poddajný. Kresba se potom může vytisknout stejným způsobem jako u techniky suchá jehla.

Připravený plech od Jesenky na rytí obrázku.

Pletení z různých materiálů

Děti se již od raného věku zajímají, z čeho je košíček, který používají, vyrobený, zda to pletla nějaká maminka nebo pletací stroj. Zajímají se o různé materiály a v případě pedigu, který se musí při práci namáčet, je velice zajímavá i postup práce. Pedig je přírodní materiál, který se dováží z tropů jihovýchodní Asie. Jedná se o vnitřní část stonku ratanové liány neboli ratanu. Tato liána má stonek silný pouze několik centimetrů a dlouhý až 100 metrů. Pletení z různých materiálů (pedig, papír, proutí) je vhodná kreativní metoda, která pomůže dětem pochopit, jak vznikají věci kolem nás a jak si mohou svojí zručností odecorovat svůj pokoj, svůj stůl, svůj domek. Zaměříme se převážně na práci s pedigem a jeho druhy - pedig kulatých průměrů, plochý pedig, pedigové šény či pedigové pásky zvané pedig band. Pedig je pórovitý, čímž velmi dobře absorbuje vodu a stává se tak velmi pružný, můžeme ho velice jednoduše barvit – textilními barvami, barvami na dřevo. Tím se práce s ním stává ještě atraktivnější. Práci s pedigem je možné využít i k procvičování jemné motoriky a znalostí o barvách.

Z pedigu je možné tvořit pestrou škálu předmětů – především košíky, nábytek, dekorace, ale i hudební nástroje a biče. Dalším vhodným materiálem jsou papírové dutinky připravené ze starého papíru. K pletení můžeme využít i vrbu, javor, rákos, břechťan, wistarii apod.

Pletení z pedigu (níže použité obrázky jsou z <http://tvorilka.com/2010/12/10/postup-osatka-na-ovoce-pleteni-z-pedigu/>)

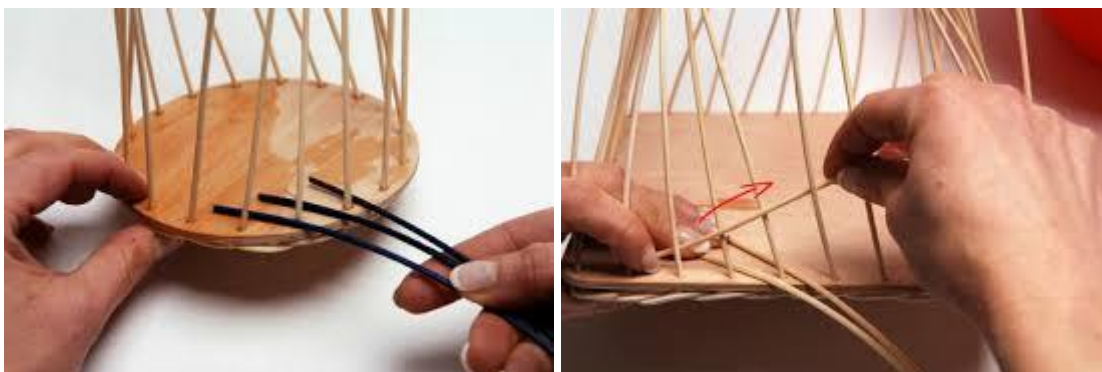
Pomůcky: pedig přírodní 2,25 mm, pedigová šéna, šídlo, štípací kleště, dno, lavor na vodu, barvy, krakelovací lak, ubrousky

Postup:

1. Nastříháme si pruty na osnovu a namočíme, začneme vázat do dna dle obrázku (dno si můžeme ozdobit pomocí ubrouskové techniky, kdy vrchní vrstvu ubrouska nalepíme na dno a pak přetřeme normálním nebo krakelovacím lakem)
2. Postup stále opakujeme, poslední prut založíme pod smyčku na dně, kamkoli se vejde. Tímto způsobem jsme vytvořili základ.

3. Následně vezmeme tři dlouhé namočené pruty a začneme oplétat dle obrázku:

A začneme přidávat pomocné pruty na osnovu, POZOR – musí být suché! V této fázi můžeme uvažovat i o barevné kombinaci. Lze přidat již barevné pruty k osnově.

Nyní celé namočíme. Vystříhneme si jeden prut, založíme konec dovnitř a začínáme plést dvěma. I v této fázi lze kombinovat s barevným prutem.

Pokud použijeme oba barevné pruty, vypadá ošatka takto:

Pokud použijeme jeden přírodní a jeden barevný prut, vypadá vzor takto:

www.bryda.cz

4. Pleteme do výšky, které chceme dosáhnout - stále dle potřeby namáčíme do vody, aby nám pedig nepraskal.

5. Pokud potřebujeme prut nastavit, postupujeme takto:

koralky.stoklasa.cz

6. Před konečnou závírkou opleteme opět třemi pruty alespoň dvě řady a pak pruty ukončíme dle obrázku. Prut, který chceme ukončit, zastříháme na 1 cm a konec ohneme do pravého úhlu, konec zasuneme do výpletu dle obrázku.

koralky.stoklasa.cz

7. Nakonec pleteme uzavírku. Ohýbáme jednu osnovu za druhou a poslední provlékneme do následujícího oka. Další řadu provlékáme nahoru, můžeme opět začít libovolným prutem a ten vedeme pod prvním sousem zprava směrem nahoru. Vezmeme následující dolů visící dvojici prutů a opět vedeme pod pravým sousem a nahoru.

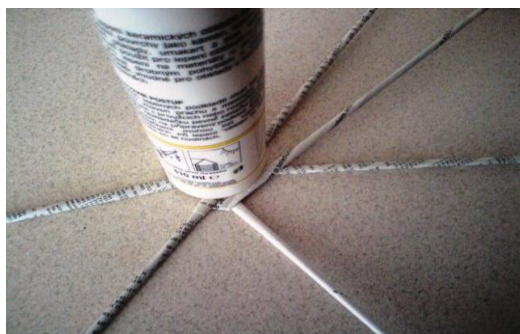
Pletení z papíru (obrázky k návodu jsou z <http://enili.blog.cz/1003/pleteni-z-papiru-navod-na-venec>)

Papírové ruličky je možné vytvořit ze starého telefonního seznamu, letáků, apod. Na jednom konci se položí šikmo a namotá se na špejli, která se pak vytáhne ven. Konce je dobré zalepit tekutým lepidlem.

Na začátek překřížíme 3 ruličky podle obrázku.

Najdeme vhodný předmět, kolem kterého budeme plést. Je to forma i těžítka zároveň. Jednu ruličku přilepíme ke středu a začneme předmět oplédat zleva doprava. Tu ruličku, kterou jsem překřížila, vezmu následně a pletu s ní. Tak, kde jsme začali, vznikla mezera, vlepíme do ní novou ruličku. Pleteme stále dokola, ruličky se nastavují tak, že se tenkým koncem zapojí do širšího konce a slepí.

Válcovitý předmět posunujeme uvnitř stále výš, až máme potřebnou délku úpletu hotovou.

Úplet stočíme do kruhu a dobře přilepíme tavnou pistolí, nebo spojíme jemnějším drátkem. Nakonec je možné výrobek nalakovat nebo nabarvit.

Tímto způsobem je možné využít starý papír a s minimálními náklady tvořit i velmi pěkné výrobky, které zvládnou i malé děti.

Keramika pro školky

Talíře, lžíce, misky, hrnky - děti se setkávají s keramickými výrobky všude kolem sebe již od raného věku. Vlastnoručně vyrobené předměty denního používání mají u dětí velkou oblibu. Hlína je materiál, který se dobře zpracovává a zvládnou to i děti od tří let věku. Dnes pod pojmem keramika rozumíme nejen hrnčířské zboží, nýbrž všechny předměty ze zeminy zpevněné vypálením. Rozděluje se na hrubou a jemnou keramiku. Má různé tvary. Vytváří se buď ručně, nebo točením na hrnčířském kruhu. Práce s hlínou je různorodá, můžeme ji zpracovávat vymačkáváním, nebo obtisknutím něčeho do vlhké hlíny- lísteky, látka, kytičky, po mírném zaschnutí lze povrch leštit prsty, lžičkou, oblázkem. Na suchý povrch je možné malovat, v polo zaschlé hlíně je možné rýt linie, obrázky, vzory. Zdobit je možné výrobky glazurou, korálky, drátky. Keramiku je vhodná výtvarná metoda, která pomůže dětem pochopit, jaké vlastnosti má hlína, k čemu všemu slouží a jak se dá prakticky i umělecky zpracovávat. Práci s keramikou je možné využít i k procvičování jemné motoriky a znalostí o přírodě a historii.

Keramika litá do forem (obrázky jsou použité z www.crhak.cz)

Formu svážeme nejlépe gumou k sobě a poté speciální hlínu – keramická licí hmota- pomocí sběračky naléváme pomalu do formy. Necháme ve formě asi tak dvě hodiny, až do té doby, kdy vidíme, že nám začíná zasychat hlína ve formě. To je čas, kdy vylijeme z formy zbytek tekuté hmoty a necháme ve formě zaschnout. Minimálně pět hodin trvá zasychání, můžeme nechat i déle. Poté formu opatrně otevřeme a již vytvarovanou nádobu necháme uschnout a vypálíme v peci.

Práce s hlínou

Postup:

1. Hlínu před počátkem naší práce musíme řádně propracovat rukama, abychom se zbavili vzduchu.
2. Vydlabávání - vlastní vyrábění: z hlíny si uděláme tzv. šneka, kterého dle obrázku stočíme, můžeme vrstvit a stavět do příslušných tvarů, miska, hrnek, talíř. Aby nám takto vyrobené nádobí těsnilo, navlhčíme si ruce vodou a pomalu můžeme přes spáry uhlazovat.

3. Uděláme si kouli z hlíny a postupným vymačkáváním od středu opět můžeme vyrábět misku, hrnek, já na práci s hlínou používám trošku vody, kterou vyhlazují stěny a udržuji

hlínu vláčnou a dobře zpracovatelnou. Pokud nám praskají kraje našeho výrobku, hlína je příliš suchá, je potřeba ji navlhčit.

Poznámka: pro snazší udržení tvaru vložíme takto připravenou kouli do misky a tvarujeme podle předlohy, vzoru.

4. Lepení - pomocí tzv. šlikru, (řidší kašovitá rozmíchaná hlína s vodou) slepujeme jednotlivé díly hlíny k sobě. Modelování zvířátek, ucho k hrnku...

5. Vykrajování – uválíme z hlíny plát, z kterého pomocí vykrajovátek vykrajujeme příslušné tvary, které využijeme různými způsoby, k závěsu, nalepíme na magnet, nalepíme na sponu do vlasů, na kuliček atd.

6. Zdobení – konečný výrobek lze dozdobit vyrýváním přímo do hlíny, vyřezáváním (po zavadnutí, ne do čerstvé hlíny), korálky, mozaikou. Uvidíme, co se nám stane po vypálení.

7. Již zhotovené výrobky dáme pozvolna zaschnout a jsou připraveny k vypalování. Vypalujeme - První výpal se nazývá „přežah“ a jde o výpal bez glazury. Vzniklý neglazovaný výrobek se nazývá „biskvit“, neboli stěp. Cílem prvního výpalu (přežahu) je polotovar z jílovité hlíny převést do tvrdého, porézního, polo-skelného keramického stěpu, se kterým lze již dále bezpečně pracovat při glazování či jiném dekorování. Při přežahu se obvykle dosahuje teplota do 1000°C.

8. Druhý výpal je již s glazurou. Vypalovací teplota se pohybuje zpravidla mezi 1100 - 1250 °C, u některých výrobků (jako například měkká hrnčířina) může být i nižší (950 – 1100°C).

Můžou následovat ještě další dekorační nebo opravné výpaly. Například barvení keramickými barvami, které se nanášejí na glazuru a vypalují se při teplotách 600 – 850°C.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zdobení textilu

Malování a kreslení patří u dětí v MŠ k nejoblíbenějším činnostem. Zřídka využívané metody jsou malování a kreslení na textil. Textil můžeme dekorovat mnoha způsoby - barvami na textil, fixami na textil, látky můžeme obarvit či nabatikovat, zdobit slupovacími barvami, nažehlovacími fóliemi, atd. Malování na trička - za pomoci kontur a barev na textil namalujeme svůj obrázek, jako kdybychom malovali na papír či plátno. Chceme-li přenést na látku zvolený obrázek co nejpřesněji, vytiskneme si jej a pomocí transferové tužky si jej překreslíme na bílý pečicí papír, který žehličkou přezehlíme na naše tričko a s takto připraveným tričkem již dále pracujeme. Konturami zvýrazníme obrázek a pak již barvami vymalováváme - na běžné i slavnostní nošení, dekorovat můžeme i polštáře, ubrousky, prostírání, tašky a veškerý možný textil. Zdobení textilu jsme vybrali jako vhodnou výtvarnou metodu, která pomůže dětem pochopit jejich individualitu, originalitu. Rozvíjí jejich kreativní myšlení, trpělivost, jemnou motoriku, barevné cítění při míchání barev, detailní body práce, fantazii.

Sítotisk

Postup:

1. Již zakoupená šablona určená pro tuto techniku se sloupne ze svého podkladového papíru a nalepí se na požadované místo trička, či tašky. Pro lepší práci se sítotiskem si dokola olepíme obrázek žlutou lepicí páskou, abychom barvu neroztírali do míst, kde být nemá.

2. Vždy vložíme, podložíme barvené místo podložkou, pečicím papírem, či jiným neprodyšným materiálem, aby se nám barva nedostala i na druhou stranu.

3. Na šablonu nanese barvu určenou pro sítotisk, kterou pomocí špachtle rozetřeme po celém obrázku, lze barvy kombinovat i míchat přímo při natírání obrázku. Po té vše pouze odlepíme a finální obrázek dodekorujeme, buď pomocí kontur zvýrazníme nebo barevné plochy posypeme třpytkami. Celou techniku sítotisku můžete shlédnout včetně názorných obrázků na odkaze:

<http://www.brydova.cz/techniky/7-techniky/548-sitotisk-my-style->

4. Po úplném vyschnutí barvy zafixujeme obrázek tak, že ho přes pečicí papír přezehlujeme asi 3 minuty teplotou na bavlnu.

Práce s konturami a s transferovou tužkou

Postup:

1. Za pomoci kontur a barev na textil namalujeme svůj obrázek, jako kdybychom malovali na papír či plátno. Chceme-li přenést na látku zvolený obrázek co nejpřesněji, vytiskneme si jej a pomocí transferové tužky si jej překreslíme na bílý

pečicí papír, který žehličkou přežehlíme na naše tričko a s takto připraveným tričkem již dále pracujeme.

2. Konturami zvýrazníme obrázek.

3. Následně obrázek vymalováváme barvami. Zdobíme třpytkami. Výrobek se hodí na běžné i slavnostní nošení, dekorovat můžeme i polštáře, ubrousky, prostírání, tašky a veškerý možný textil. Nakonec můžeme dekorovat celý obrázek ještě pomocí razítek nebo pomocí glitrové kontury na dokreslování.

4. Po úplném vyschnutí barvy zafixujeme obrázek tak, že ho přes pečicí papír přežehlujeme asi 3 minuty teplotou na bavlnu.

Zdobení textilu pomocí již zhotovených šablon

Postup:

1. Připravenou šablonu přiložíme na textil a opět přichytíme lepicí páskou, aby se nehýbala.

2. Podložíme papírem, aby se barva neprosakovala a pomocí houbiček, na které nanese štětcem barvu, nanášíme tupováním na šablonu.

3. Můžeme kombinovat různé barvy. Po opatrném odstranění šablony a zaschnutí můžeme ještě obrázek různě domalovat, zvýraznit, dozdobit.

4. Po úplném vyschnutí barvy zafixujeme obrázek tak, že ho přes pečicí papír přežehlujeme asi 3 minuty teplotou na bavlnu.

<http://www.bryda.cz/hledani/?query=%C5%A1ablony>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Plstění ovčího rouna

Děti se již od raného věku rády seznamují se zvířátky a všemi informacemi o nich. Kde zvířata žijí, jak se projevují, jaké mají vlastnosti, jak se jmenují jejich mláďata, čím jsou užitečná – to jsou častá témata her v MŠ. Plstění z ovčího rouna je vhodná výtvarná metoda, která pomůže dětem pochopit, jaké vlastnosti má ovčí rouno, k čemu všemu slouží a jak se dá prakticky i umělecky zpracovávat. Práci s rounem je možné využít i k procvičování jemné motoriky a znalostí o barvách.

Suché plstění

Technikou plstění vznikají především drobnosti, jako jsou plstěné figurky, drobné plstěné náušnice a často se plstících schopností vlny využívá při dotváření ozdobných detailů. Rounem se zdobí kabelky či flísové oblečení.

Pomůcky: česaná vlna, plstící jehly, tekuté mýdlo, dobrý je i například obyčejný březový šampon, voda, korálky, knoflíky, flitry, zavírací špendlíky, vykrajovátko, podložky pod plstění (molitan, stačí i kuchyňská houba)

Postup:

1. K plstění za sucha potřebujeme tři důležité věci - silný molitan, ovčí vlnu a plstící jehlu. Molitan slouží jako podložka, na niž se položí trochu ovčí vlny a ta se propichuje plstící jehlou. Silný by měl být proto, abychom velmi jemnou jehlu nezlomili, kdyby pronikla přes molitan až na desku stolu. Plstící jehla má po stranách drobné drážky, do nichž se právě vlákna vlny zachytávají a tím, že vlnu propíchneme, zachycená vlákna se spletou.

2. Jednodušší varianta plstění je podle vykrajovátko, které nám dává nějaký tvar. Díky vykrajovátku je jednoduché z vlny uplstit zvířátko, či jiný námi vybraný tvar. Lze kombinovat barvy, vypichovat detaily atd. Dle naší fantazie.

www.ireceptar.cz

3. Můžeme plstit bez vykrajovátko – pouze na molitanové podložce.

www.koralky.stoklasa.cz

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4. K plstění můžeme využít i polystyrenové tvary:

www.koralky.stoklasa.cz

5. Můžeme plstít i prostorově, necháme volně působit naši tvořivost a vyrobíme si třeba postaviky nebo zvířátky.

Duhovaposelstvi.blog.cz

Mokrý plstění

Pomůcky: Nádoba se středně teplou vodou, mýdlo, česaná vlna.

Postup: Z vlny si vytáhneme pruh, který si za sucha sbalíme do kuličky, poté si navlhčíme vodou ruce, namydleme mýdlem a začínáme pomalu motat suchou vlnu v dlaních. Podle potřeby přidáváme mýdlo a vodu.

<http://www.tvorive-projekty.cz/textilni-techniky/filcovani-a-plsteni.aspx>

Lze vyrábět i pláty filcu tak, že tenké vrstvy pokládáme vedle sebe a druhou vrstvu naskládáme na tu první, ale jiným směrem, přes sebe, aby šly na střídačku a opět plstíme rukama namočenýma ve vodě a namydlenýma mýdlem. Tento postup je složitější, ale můžeme si tak vytvořit náhradu za kupované pláty filcu, ze kterého se dětem také dobře tvoří.

www.fler.cz

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Co si vyrobím, to si sním

Všechny děti s oblibou něco tvoří a také rády mlsají, obě tyto atraktivní činnosti spojit dohromady. Děti zajímá proces tvorby cukrářských výrobků, fascinovaně sledují troubu, když se jimi vytvořené těsto vlivem tepla mění, vzdouvá, bublá, barví do zlatova, začíná vonět. Učí se, že každé těsto vypadá jinak podle smíchaných surovin, že některé musí nejdřív kynout, do jiného se přidává prášek do pečiva, aby bylo nadýchané, další obsahuje sníh. Některé dobroty se mohou jíst hned a péct v troubě se vůbec nemusí. Jsou i sladkosti, které si děti vyrobí přímo z jedlé modelíny. Děti si při těchto činnostech procvičují nenásilnou formou běžné fyzikální jevy jako vlastnosti kapalin, různá jejich skupenství, vlastnosti hmoty, působení tepla, váhu surovin. Navíc posílí i trpělivost, představivost, barevné vnímání, schopnost spolupracovat, jemnou motoriku.

Perníkové obrázky

Pomůcky a materiál:

Na těsto (asi na 20-25 obrázků) budeme potřebovat:

600g hladké mouky

250g moučkového cukru (lze nakombinovat s medem, medové těsto je ale křehčí, snadno se poláme)

100g tuku (máslu, Hera, nastroumat)

4 vejce

1 lžička kypřicího prášku do perníku (ne více, těsto by nedrželo tvar)

perníkové koření (½ sáčku)

Na zdobení si připravíme:

mandle (spařené, oloupané, půlené), popř. jiné ořechy

bílek na potření a lepení tvarů

hl. mouka na podsypání

Postup:

1. Uhněteme těsto, které necháme zabalené do mikrotenového sáčku nebo potravinové fólie uležet v chladu, ideálně alespoň do druhého dne

2. Odřízneme menší kus a rozválíme na tloušťku 2-3 mm, to bude podklad obrázku. Ořízneme ho do požadovaného tvaru, který chceme, aby obrázek měl. Nejlepší velikost je do 10-15 cm, větší tvar se rád při pečení vyboulí (dá se preventivně na několika místech propíchnout např. párátkem). Děti mohou použít nejlépe velké vykrajovátko

(buď zakoupenou formičku nebo např. víčko od Ramy, nějaký kelímek) nebo radýlko (řezat buď podle přiloženého pravítka nebo kolem malé krabičky, položené na těstě)

3. Vykrojený podklad potřeme bílkem (rozkvedlaným se lžící vody), ozdobíme vymodelovanými nebo vykrájenými tvary a půlkami mandlí. Nejprve vytvoříme rám obrazu (z těsta např. vyválíme hady, stáčíme spirálky, vyrobíme malinké kouličky, které potom posázíme těsně vedle sebe po obvodu obrázku...). Pak dozdobíme obrázek uvnitř tvary z těsta a mandlemi, podle vlastní fantazie (můžeme opět použít všelijaká vykrajovátká nebo jen modelovat v rukách).

4. Nakonec i ozdoby potřeme bílkem, aby byl obrázek pěkně lesklý.

5. Opatrně přeneseme na plech, vyložený pečícím papírem, a pečeme na 175 stupňů Celsia dozlatova. Tvary můžeme dávat blíže k sobě, těsto moc nenabude na objemu. Pokud bychom chtěli mít obrázky na pověšení, uděláme do nich před upečením díрку (např. silnějším brčkem) a po upečení a zchladnutí navážeme provázek nebo mašličku.

6. Můžeme vytvořit i mohutnější dekoraci svázáním několika obrázků čtvercového nebo obdélníkovitého tvaru dohromady, pod sebe a celé zavěsit třeba na kousek klacíku (v tom případě uděláme do každého obrázku vždy 2 dírky nahoře a 2 dole, ve stejném místě, u nejspodnějšího obrázku pouze nahoře).

Cake pops – lízátka z těsta

Barevná lízátka jsou oblíbenou dětskou sladkostí. Děti si je zkusí samy vyrobit z nepečeného těsta a ozdobit podle vlastní fantazie. Mohou jimi podarovat někoho blízkého.

Pomůcky a materiál:

Na těsto (asi 70 lízátek) budeme potřebovat:
piškot (1 velký plech) - jakákoli litá buchta, perníkové nebo piškotové těsto – upečené
nugeta (asi 300g) nebo trochu kakaové polevy
zakysaná smetana (200g)
možno doplnit trochou marmelády, sladké smetany, dokořenit skořicí, kakaem...

www.lovefromtheoven.com

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Na posyp:

cukrové sypání (k dostání např. v cukrárně)
na kousky nakrájené želé bonbóny
nasekané kousky ořechů

Na polevu:

250 g čokolády

200 g ztuženého tuku (např. Omega)

- rozpustíme ve vodní lázni nebo v hrnci s dvojitým dnem (dá se i v mikrovlnné troubě, ale na menší výkon a průběžně kontrolovat, abychom polevu neseškvařili)

Dále si připravíme:

35 špejlí (půli se) nebo 70 plastových napichovátek

celofánové čtverce (20x20cm, možno nastříhat z velkého archu)

stužka nebo provázek

polystyren nebo florex na zapíchnutí

Postup:

1. Těsto nastroháme na hrubém struhadle a zpracujeme z něj dobře tvárnou hmotu (přidané ingredience jsou orientační, záleží na druhu třešného těsta, jeho suchosti)

2. Vytvarujeme pevné kuličky, dáme pokud možno na pár hodin vychladit. Kuličky napichujeme na tyčku (jsou k dostání plastová napichovátka, ale vystačíme si i s přepůlenou špejlí), kterou jsme předtím na konci omočili v troše rozpuštěné polevy (lízátko pak lépe drží).

3. Namočíme do čokoládové polevy (ponoříme na plochu do poloviny kuličky a otáčením obalíme čokoládou celou kuličku), necháme trochu okapat, oklepeme přebytečnou polevu a zdobíme libovolným posypem.

www.wikihow.com

4. Necháme zaschnout kolmo zapíchnuté (v polystyrenu, florexu)

5. Pokud děti hned lízátko nesnědí, zabalíme ho do kousku celofánu a zavážeme provázkem nebo mašličkou (dá se zalepit úzkou izolepou, ale hůře se pak lízátko vybaluje)

Pozn: Aby se děti nespálily o hrnec, je dobré rozpuštěnou polevu přelit do menší misky nebo porcelánového hrnečku a omočit tam (vždy je lepší mít polevu větší vrstvu, hrneček můžeme naklopit)

Pokud budou kuličky vychlazené, nezapomeňme, že poleva zaschne hodně rychle, musíme být připraveni a zdobit rychle, pro práci s dětmi je proto lépe tolik nechladit, na ozdobení tak získáme víc času.

Z lízátek můžeme udělat kytici – do menšího květináče (předem ozdobeného nebo namalovaného). Na dno dáme florex, popř. nasypeme písek a zapícháme lízátka.

Pie pops – koláčky na špejli

Pomůcky a materiál:

Na těsto (asi 24 kusů) budeme potřebovat:

150 g hladké mouky

90 g másla

špetka soli

2 lžice moučkového cukru

2-3 lžice ledové vody

Na náplň: marmeláda, povidla, ořechová, maková...

Na potřeni: trochu mléka

Na posyp: krystalový cukr

Dále si připravíme:

12 špejlí (přepůlit)

tenká stužka nebo lýkový provázek

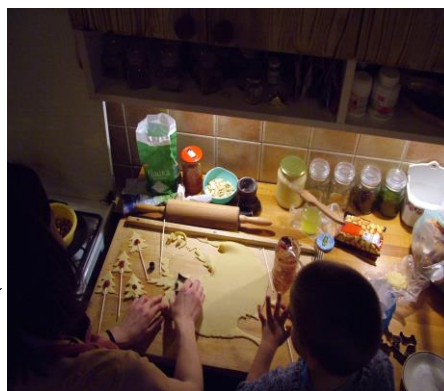
Postup:

1. Zpracujeme křehké těsto, zabalíme do mikrotenového sáčku nebo potravinářské fólie a necháme několik hodin v chladu. Těsto rozválíme, vykrájíme formičkou sudý počet tvarů (lépe jednodušší, aby šly dětem dobře slepit k sobě – kytička, srdíčko, kolečko, jednoduché zvířátko...).

2. Do poloviny tvarů vykrojíme malou formičkou střed. Na prostředek spodního tvaru položíme špejli tak, aby zasahovala lehce nad pomyslný střed tvaru. Malou lžičkou dáme doprostřed trochu náplně, přiklopíme druhou částí (s otvorem uprostřed) a okraje prstem nebo vidličkou přimáčkeme (hroty vidličky vytvářejí na okraji hezké ozdobné ozubení).

3. Povrch každého koláčku potřeme mlékem a posypeme krystalovým cukrem. Pečeme na plechu vyloženém pečicím papírem dozlatova na 175 stupňů. Z plechu sundáváme opatrně, naplocho, nezvedáme za špejli, dokud tvar úplně nevychladne (špejle by se mohla vylomit). Nakonec ozdobíme mašličkou.

Pozn.: Aby nám šly tvary lépe slepit, můžeme spodní díl potřít slabounce mlékem popř. bílkem.

Náplň je lepší volit tužší, aby nevytékala (do řídké marmelády lze na zahuštění přidat trochu piškotových drobečků nebo oříšků).

Minidortíky (obrázky použity z webu domacipezeni73.webnode.cz)

Děti si vyrobí vlastní malý dort. Při barvení jedlé modelíny si nenásilnou formou osvojí nebo zopakují zásady míchání barev. Mají široký prostor k uplatnění fantazie při zdobení, zároveň si pocvičí jemnou motoriku při vyvalování a modelování.

Pomůcky a materiál:

Na 20 kusů dortíků budeme potřebovat:
nízká piškotová placka (2 plechy, výška 2cm, velikost min.24x30, ale lépe malinko větší, kdyby děti nevykrajovaly úplně přesně)
kulatá formička o průměru 6cm

Na slepení: marmeláda

Na potažení použijeme jedlou modelínu, vyrobenou takto:

300 ml vody

140 g másla

300 g hl mouky

1 kg moučkového cukru

mandlové aroma (2 lžičky)

Dále budeme potřebovat:

potravinářské barvivo (sytké nebo gelové) pozn.: sytké je běžně dostupné v drogeriích a pracuje se s ním dobře, gelové lze objednat ve specializovaných obchodech přes internet
bramborový škrob (na podsypání modelíny při rozvalování)

na servírování: 20ks ozdobných papírových podložek (k dostání v papírnictví)

Postup:

1. Připravíme si jedlou modelínu. V hrnci svaříme vodu s máslem. Za stálého míchání vsypeme mouku, zmírníme plamen a hněteme, dokud nevznikne hladké těsto, které se nelepi k hrnci, necháme vychladnout. Spolu s cukrem a aromatem zpracujeme na vále ve tvárné těsto. Kousky těsta barvíme barvivem (na vál nasypeme trochu barevného prášku a hnětením vpracováváme do hmoty, dokud nemá barva požadovanou sytost, mírně podsypeme moučkovým cukrem, kdyby lepilo).

2. Začneme vyrábět dortíky. Z piškotové placky vykrojíme formičkou kolečka. Slepíme vždy 2 k sobě marmeládou, poté potřeme marmeládou i povrch a boky. Na troše škrobové moučky rozválíme malý kousek modelíny v námi zvolené barvě. Plát položíme na slepený piškot, od vrchu mírným tlakem uhladíme, přitlačíme na boky. Kolem dokola odřízneme radýlkem přebytečnou modelínu (necháme asi 1cm přesah, který zahrneme pod dortík a tím začistíme)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Navrch ozdobíme modelínou podle fantazie (formičkou vykrojíme některý tvar nebo vymodelujeme něco sami (kyticíku, zvířátko, kuličky).

Pozn.: Tvary lepíme bílkem nebo trochou marmelády

Ze zbylé jedlé modelíny můžeme modelovat stejně jako z klasické modelíny všelijaká zvířátka, ovoce, postavičky – výrobek vložíme do cukrářského košíčku a máme malý dárek

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Papír dvakrát jinak

Jedním z prvních materiálů, se kterým se děti v raném věku seznamují, je papír. Baví je malovat na něj všemožnými způsoby, různě ho ohýbat, trhat, v pozdějším věku i stříhat. Učitelky papír využívají při své práci snad ze všech materiálů nejvíce. Je možné zpracovávat ho i trošku netradičními způsoby. Představujeme metodu dekupáž – ubrousková metoda a origami – skládání jednoduchých zvířátek. Obě vybrané metody rozvíjí jemnou motoriku, barevné citění, prostorové vnímání i vzájemnou spolupráci.

Decoupage – ubrousková technika

Decoupage (čti dekupáž) je jedna z nejoblíbenějších kreativních technik. Slovo pochází z francouzštiny a znamená vystřihování. Nazvala se tak původní výtvarná technika, při níž se na rozličné podklady nalepovaly vystřižené obrázky z různých materiálů. Nejvíce se osvědčil barevný motiv z papírového ubrousku. Ubrousková technika je vhodná pro každého. Krásné motivy na papírových ubrouscích, trochu lepidla, štětec a dekorovaný předmět z vás udělají skutečné umělce.

Dají se polepovat téměř všechny možné materiály, jako jsou květináky, rámečky, dřevo, sololit, karton, krabice, skříňky, sklo, porcelán, vosk, kov, dlaždice i textil. Vlastní tvořivostí si tak s dětmi můžeme zpříjemnit originálními výrobky prostředí okolo nás.

Puzzle z lékařských špachtlí

Pomůcky: lepidlo na decoupage (možné ve srovnatelné kvalitě nahradit Herkulesem), měkké štětce, papírové ubrousky s oblíbenými motivy, nůžky, předměty, které budeme zdobit, akrylové barvy (možné i temperové), lékařské špachtle, nůž, pečicí papír, nenapařovací žehlička

<http://www.marketart.cz/fotky.asp?attID=6592&galID=1714&galOrder=8>

Postup:

1. Osm až devět kusů špachtlí (podle velikosti motivu na ubrousku) natřeme lepidlem a necháme zaschnout.
2. Připravíme si ubrousek a rozstříhneme ho na $\frac{1}{4}$. Pokud je obrázek na ubrousku hodně světlý je lepší ještě před lepením natřít špachtle bílou akrylovou barvou nebo poslouží i tempera.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Přiložíme motiv z ubrousku zbavený dvou spodních papírových vrstev a překryjeme pečícím papírem. Přežehlíme žehličkou nastavenou na bavlnu (bez napařování). Přelakujeme lakem ve spreji nebo opět přetřeme lepidlem na Decoupage postačí i Herkulesem. Pozor, abychom nenanášeli moc velkou vrstvu lepidla, ubrousek by mohl navlhnout a mohl by se trhat. Necháme uschnout. K urychlení čekání poslouží fén.

4. Nakonec pomocí nožičku jednotlivé špachtle opatrně od sebe oddělíme. Vyzkoušíme, jak k sobě puzzle pasuje, a můžeme zabalit jako dárek.

<http://www.brydova.cz/techniky/7-techniky/67-lekarske-spachtle>

Zdobíme jarní květináč

Pomůcky: lepidlo na decoupage (nebo Herkules), měkké štětce, papírové ubrousky s oblíbenými motivy, nůžky, květináče, akrylové barvy (možné i temperové), lak

Postup:

1. Na květináč určený k dekorování nanese akrylovou barvu. U nás posloužila barva Remakol, stačí i tempery. Provedeme 1-2 nátěry a necháme zaschnout.

2. Mezitím si vystříháme dostatečné množství zvoleného motivu z ubrousku a oddělíme spodní dvě vrstvy. Nalepujeme pouze vrstvu potištěnou obrázkem. Lepidlem potřeme místo, kam chceme ubrousek umístit. Ten pak přeneseme na potřenou plochu a opatrně vyhladíme štětcem nebo prstem namočeným v lepidle všechny nerovnosti na obrázku. Vrstva lepidla musí být slabá, aby ubrousek nerozmočila, pak by se s ním špatně manipulovalo. Okolí obrázku přetřeme lepidlem, které současně poslouží jako lak. Necháme proschnout.

Oba obrázky z <http://www.brydova.cz/napady/dekorace/1253-kvetinac-plny-mandal->

3. Dekorované květináky, do kterých chceme zasadit květiny, je nutné na závěr dokonale přelakovat (nezapomenout např. na hranu odtokové dírky), aby terakota nemohla „natahovat“ vodu a zničit tak dekoraci zevnitř.

Origami (obrázek z <http://www.jccc.on.ca/en/programs/activities/origami.php>)

Origami je japonský výraz pro skládání papíru.

Slovo origami doslova znamená papír (ori) a kouzelný duch (gami nebo kami).

Kouzelná vlastnost papíru proměnit se skládáním v nádherné předměty činí z origami výborný nástroj pro terapii a vzdělávání.

Učitelé používají origami jako zábavný způsob

k výuce geometrie či orientální kultury. Fyzioterapeutům slouží jako způsob, jak pomoci pacientům rozvíjet sílu v ruce a jemnou motoriku. Psychoterapeuti využívají origami k nácviku relaxační techniky.

Origami využívá širokou škálu druhů papíru. Mezi papírový materiál patří tradiční nastříhané papíry origami, ruční umělecký papír, litografický papír, kancelářský papír, ozdobný papír a stránky papíru z časopisů, novin nebo telefonních seznamů. Odolnější materiály, jako například látky, tenké ohebné kovové materiály jsou vhodné na výtvořky pro ozdobení domácnosti, k výrobě dárkových krabiček nebo dekorací na párty. V kulinářském světě nacházíme uplatnění při kreativní prezentaci pokrmů a elegantní úpravě ubrusů a prostírání.

Origami se proměnilo z orientálního umění v mezinárodní.

Kdo někdy z papíru vytvořil vlaštovku nebo lodičku, pak aniž by to tušil, vytvořil origami. Tradiční japonské skládačky ovšem umožňují vytvořit mnoho dalších tvarů, na internetu jsou stovky návodů ke stavbě.

Nejčastějšími motivy jsou zvířátka nebo květiny, dále různé postavičky nebo 3D objekty. Nejoblíbenějším motivem v Japonsku je papírový jestřáb.

Aby origami bylo origami a ne vystřihovánka zapovídá se použití nůžek, musí se skládat bez dalších pomůcek. Je velice nutné rozumět symbolům a šipkám na obrázcích. Podle nich poznáte správný sklad, otočení papíru nebo jestli papír přeložit dopředu nebo dozadu. (více viz <http://origami.webz.cz/technikaskladani.htm>)

Přelož ve směru šipky

Přelož dozadu

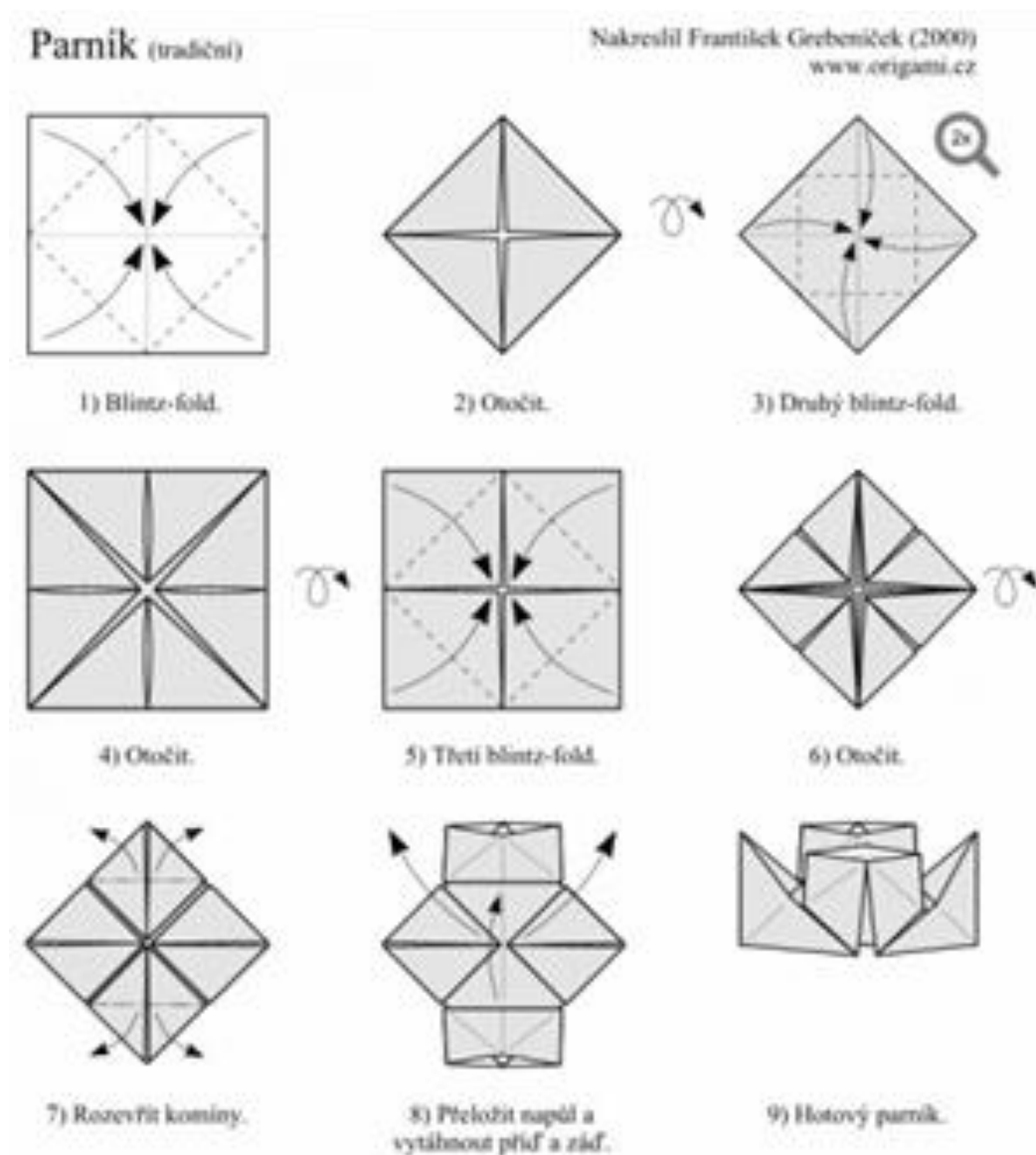
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Rozlož

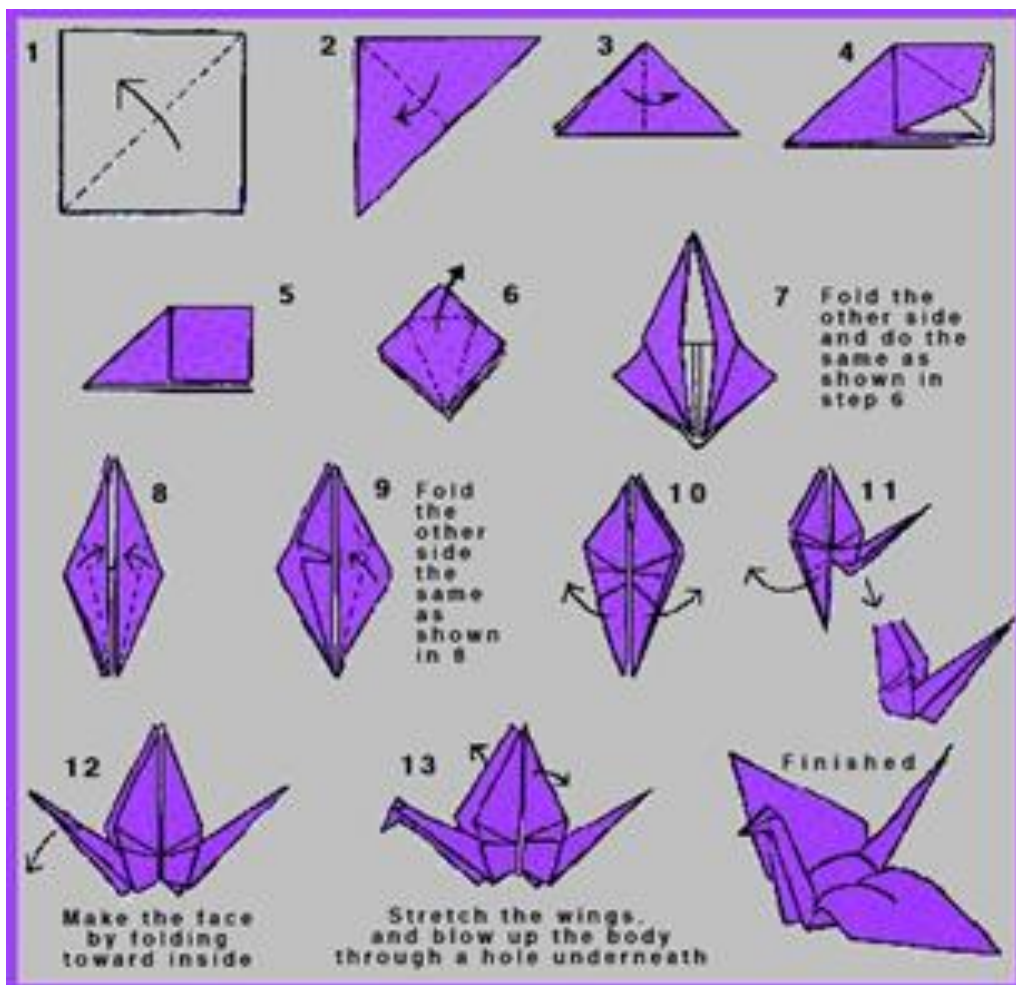
Dále je nutné správné čtení a jít pomalu krok za krokem. Důležité je skládat na rovné, pevné a čisté podložce, abychom papír dobře přehnuli a vyrýsovali do požadovaného tvaru.

Na rozehrání a upomenutí základních skladů poslouží lodička nebo parník:

http://www.hajany.com/clanky/navody_tipy_zkusenosti/origami---navody---videa.html

Později se s dětmi můžeme dostat k již tradičním a obtížným skládankám jako je lilie nebo jestřáb.

http://www.hajany.com/clanky/navody_-tipy_-zkusenosti/origami---navody---videa.html

Pokud spojíme origami s ubrousky, můžeme si slavnostně ozdobit stůl originálním prostíráním (použito z <http://www.usmudliku.cz/index.php/hratkyspapirem/skladaniubrousku>)

Čtyřlístek

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

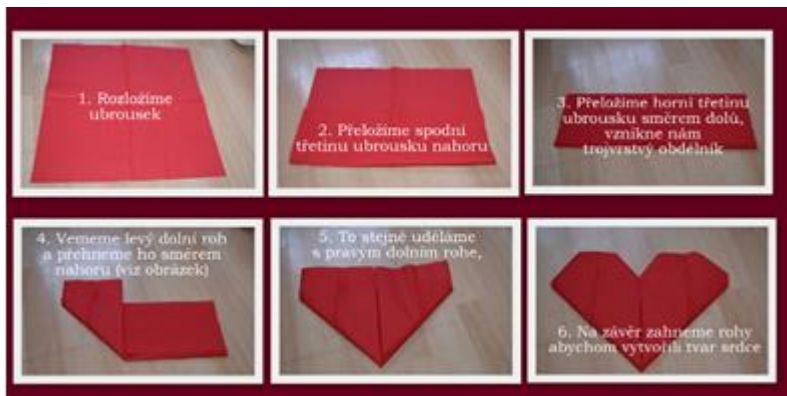

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Klasická stříška

Srdce

Svícen

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ